

MỘT SỐ VẤN ĐỀ CƠ BẢN VỀ PHƯƠNG PHÁP VIẾT SÁNG KIẾN KINH NGHIỆM

Phạm Phúc Tuy
Khoa CBQL& Nghiệp vụ
Trường CĐSP Bình Dương

1. Sáng kiến kinh nghiệm là gì?

- Sáng kiến là ý kiến sinh ra từ những nhận xét mới
- Kinh nghiệm là những hiểu biết do trông thấy, nghe thấy, do từng trải mà có.

Kinh nghiệm là những tri thức do qui nạp và thực nghiệm đem lại, đã được chỉnh lý và phân loại để lập thành cơ sở của khoa học. Như vậy nói tới kinh nghiệm là nói đến **những việc đã làm, đã có kết quả, đã được kiểm nghiệm trong thực tế**, không phải là những việc dự định hay còn trong ý nghĩ.

*“ **Sáng kiến kinh nghiệm** “ là những tri thức, kỹ năng, kỹ xảo mà người viết tích lũy được trong thực tiễn công tác giảng dạy và giáo dục, bằng những hoạt động cụ thể đã khắc phục được những khó khăn mà với những biện pháp thông thường không thể giải quyết được, góp phần nâng cao hiệu quả rõ rệt trong công tác của người giáo viên.*

2. Những yêu cầu cơ bản đối với một sáng kiến kinh nghiệm

Khi viết một sáng kiến kinh nghiệm, tác giả cần làm rõ **tính mục đích, tính thực tiễn, tính sáng tạo khoa học và khả năng vận dụng, mở rộng SKKN** đó như thế nào? Sau đây là biểu hiện cụ thể cần đạt được của những yêu cầu trên:

+ Tính mục đích:

- Đề tài đã giải quyết được những mâu thuẫn, những khó khăn gì có tính chất thời sự trong công tác giảng dạy, giáo dục học sinh, trong công tác phụ trách Đội TNTP. Hồ Chí Minh?

- Tác giả viết SKKN nhằm mục đích gì? (nâng cao nghiệp vụ công tác của bản thân, để trao đổi kinh nghiệm với đồng nghiệp, để tham gia nghiên cứu khoa học...)

+ Tính thực tiễn :

- Tác giả trình bày được những sự kiện đã diễn ra trong thực tiễn công tác giảng dạy, giáo dục của mình, công tác Đội TNTP ở nơi mình công tác.

- Những kết luận được rút ra trong đề tài phải là sự khái quát hóa từ những sự thực phong phú, những hoạt động cụ thể đã tiến hành (cần tránh việc sao chép sách vở mang tính lý thuyết đơn thuần, thiếu tính thực tiễn)

+ Tính sáng tạo khoa học:

- Trình bày được cơ sở lý luận, cơ sở thực tiễn làm chỗ dựa cho việc giải quyết vấn đề đã nêu ra trong đề tài.

- Trình bày một cách rõ ràng, mạch lạc các bước tiến hành trong SKKN

- Các phương pháp tiến hành mới mẻ, độc đáo.

- Dẫn chứng các tư liệu, số liệu và kết quả chính xác làm nổi bật tác dụng, hiệu quả của SKKN đã áp dụng.

Tính khoa học của một đề tài SKKN được thể hiện cả trong nội dung lẫn hình thức trình bày đề tài cho nên khi viết SKKN, tác giả cần chú ý cả 2 điểm này.

+ Khả năng vận dụng và mở rộng SKKN:

- Trình bày, làm rõ hiệu quả khi áp dụng SKKN (có dẫn chứng các kết quả, các số liệu để so sánh hiệu quả của cách làm mới so với cách làm cũ)

- Chỉ ra được những điều kiện căn bản, những bài học kinh nghiệm để áp dụng có hiệu quả SKKN, đồng thời phân tích cho thấy triển vọng trong việc vận dụng và phát triển SKKN đã trình bày (Đề tài có thể vận dụng trong phạm vi nào? Có thể mở rộng, phát triển đề tài như thế nào?)

Để đảm bảo được những yêu cầu trên, đòi hỏi người viết SKKN :

+ *Phải có thực tế (đã gặp những mâu thuẫn, khó khăn cụ thể trong thực tiễn công tác giảng dạy, giáo dục học sinh, trong việc giải quyết những vấn đề thực tiễn của công tác Đội TNTP ở địa phương, cơ sở nơi mình công tác...)*

+ *Phải có lý luận làm cơ sở cho việc tìm tòi biện pháp giải quyết vấn đề.*

+ *Có phương pháp, biết trình bày SKKN khoa học, rõ ràng, mạch lạc:*

- *Nắm vững cấu trúc của một đề tài, biết cân nhắc, chọn lọc đặt tên các đề mục phù hợp nội dung, thể hiện tính logic của đề tài*

- *Nắm vững các phương pháp nghiên cứu khoa học. Khi xác định một phương pháp nào đó được sử dụng trong việc nghiên cứu đề tài, tác giả cần phải xác định được các yếu tố cơ bản: Mục tiêu của việc thực hiện phương pháp? Phương pháp được áp dụng với đối tượng nào? Nội dung thông tin cần thu được qua phương pháp đó? Những biện pháp cụ thể để tiến hành phương pháp nghiên cứu có hiệu quả?*

+ *Thu thập đầy đủ các tư liệu, số liệu liên quan đến kinh nghiệm trình bày. Các số liệu được chọn lọc và trình bày trong những bảng thống kê thích hợp, có tác dụng làm nổi bật vấn đề mà tác giả muốn chứng minh, dẫn chứng.*

3. Mức độ và cách giới thiệu SKKN:

Có thể chia SKKN thành 2 mức độ như sau:

+ **Tường thuật kinh nghiệm:** tác giả kể lại những suy nghĩ, những việc đã làm, những cách làm đã mang lại những kết quả như thế nào? Ở mức độ tường thuật, tác giả cần:

- Làm nổi bật các biện pháp có tính chất sáng tạo, có tác dụng tốt đã giúp tác giả khắc phục khó khăn, mang lại kết quả trong công tác giảng dạy, giáo dục ở cơ sở (mô tả công việc tiến hành theo trình tự logic).

- Mô tả các kết quả đã đạt được từ việc áp dụng các biện pháp đã tiến hành.

- Chỉ ra những bài học kinh nghiệm cần thiết.

Tuy nhiên cần tránh việc kể lể dài dòng, dàn trải biến bản SKKN thành một bản báo cáo thành tích hoặc một bản báo cáo tổng kết đơn thuần. Điều này sẽ làm cho bản SKKN kém giá trị, thiếu tính thuyết phục.

+ **Phân tích kinh nghiệm:** Ở mức độ này, tác giả cần thực hiện được các yêu cầu như ở mức độ tường thuật kinh nghiệm. Ngoài ra cần nhận xét, đánh

giá những ưu điểm, tác động và những mặt còn hạn chế của SKKN đã thực hiện, hướng phát triển nâng cao của đề tài (nếu có thể). Trong việc phân tích , tác giả cần phải :

- Mô tả các biện pháp đã tiến hành trong đề tài và giải thích ý nghĩa, lý do lựa chọn những biện pháp và tác dụng của chúng.

- Nêu được mối quan hệ giữa các biện pháp với đặc điểm đối tượng, với những điều kiện điều kiện khách quan.

- Rút ra những kết luận khái quát hướng dẫn cho việc áp dụng có hiệu quả SKKN (những điều kiện cần bảo đảm, những bài học kinh nghiệm) và mở rộng, phát triển SKKN.

4. Các bước tiến hành viết một SKKN:

+ Chọn đề tài (đặt tên đề tài):

Các vấn đề có thể chọn để viết SKKN rất phong phú, đa dạng, bao gồm nhiều lĩnh vực như :

- Kinh nghiệm trong việc giảng dạy (một chương, một bài, một nội dung kiến thức cụ thể...)

- Kinh nghiệm trong việc giáo dục học sinh

- Kinh nghiệm trong việc bồi dưỡng, phụ đạo học sinh

- Kinh nghiệm trong việc tổ chức một hoạt động giáo dục cụ thể cho học sinh (Ví dụ: hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp, công tác xã hội ...)

- Kinh nghiệm giải quyết những vấn đề khó khăn, phức tạp trong khi tiến hành các hoạt động, các phong trào của Đội TNTP. Hồ Chí Minh (VD: Tổ chức sinh hoạt sao nhi đồng, bồi dưỡng phụ trách sao, bồi dưỡng năng lực tự quản cho đội viên, bồi dưỡng BCH Đội, bồi dưỡng phụ trách chi đội, triển khai chương trình rèn luyện đội viên, xây dựng một mô hình hoạt động Đội, tổ chức bồi dưỡng một số kỹ năng cụ thể cho phụ trách chi đội, BCH đội, phụ trách sao...)

Khi tiến hành công việc viết SKKN, công việc đầu tiên của tác giả là cần suy nghĩ lựa chọn một tên đề tài phù hợp. Trong nghiên cứu khoa học (hoặc viết SKKN) việc xác định tên đề tài có ý nghĩa quan trọng số một, đôi khi nó còn quan trọng hơn cả việc giải quyết đề tài. Việc xác định tên đề tài chính xác có tác dụng định hướng giải quyết vấn đề cho tác giả, giúp cho tác giả biết tập trung sự nghiên cứu vào vấn đề cần giải quyết, tránh được sự lan man, lạc đề.

Tên đề tài chính là một mâu thuẫn, một vấn đề trong thực tiễn giảng dạy, giáo dục mà tác giả còn đang phân vân, trăn trở, tìm cách giải quyết, làm sáng tỏ. Tên đề tài mang tính chủ thể, đòi hỏi người viết phải có sự hứng thú với nó, phải kiên trì và quyết tâm với nó. Về mặt ngôn từ tên đề tài phải đạt các yêu cầu :

- Đúng ngữ pháp.

- Đủ ý , rõ nghĩa, không làm cho người đọc có thể hiểu theo ý khác.

- Xác định được phạm vi, nội dung nghiên cứu cụ thể của đề tài, cần tránh vấn đề quá chung chung hoặc có phạm vi quá rộng khó có thể giải quyết trọn vẹn trong một đề tài.

+ Viết đề cương chi tiết:

Đây là một công việc rất cần thiết trong việc viết SKKN. Nếu bỏ qua việc này, tác giả sẽ không định hướng được mình cần phải viết cái gì, cần thu

thập những tư liệu gì về lý thuyết và thực tiễn ,cần trình bày những số liệu ra sao...? Việc chuẩn bị đề cương càng chi tiết bao nhiêu thì công việc viết SKKN càng thuận lợi bấy nhiêu. Khi xây dựng đề cương chi tiết, tác giả cần:

- Xây dựng được một dàn bài chi tiết với các đề mục rõ ràng, hợp logic, chỉ ra được những ý cần viết trong từng đề mục cụ thể.Việc này cần được cân nhắc kỹ lưỡng sao cho đủ phản ánh nội dung đề tài, không thừa và cũng không thiếu.

- Thiết kế các bảng thống kê số liệu phù hợp, các mẫu phiếu điều tra khảo sát, hình ảnh... phục vụ thiết thực cho việc minh họa, dẫn chứng cho đề tài.

-Kiên quyết loại bỏ những đề mục,những bảng thống kê, những thông tin không cần thiết cho đề tài.

+ Tiến hành thực hiện đề tài:

-Tác giả tìm đọc các tài liệu liên quan đến đề tài, ghi nhận những công việc đã thực hiện trong thực tiễn (biện pháp, các bước tiến hành, những kết quả cụ thể), thu thập các số liệu để dẫn chứng.Tác giả nên lưu trữ các tư liệu thu thập được theo từng loại.Nên sử dụng các túi hồ sơ riêng cho từng vấn đề thuận tiện cho việc tìm kiếm, tổng hợp thông tin.

- Trong quá trình thu thập tài liệu cần tiếp tục xem xét chỉnh sửa đề cương chi tiết cho phù hợp với tình hình thực tế.

+ Viết bản thảo SKKN theo đề cương đã chuẩn bị.Khi viết SKKN tác giả cần chú ý đây là loại văn bản báo cáo khoa học cho nên ngôn ngữ viết cần ngắn gọn, xúc tích, chính xác. Cần tránh sử dụng ngôn ngữ nói hoặc kể lể dài dòng nhưng không diễn đạt được thông tin cần thiết.

+ Hoàn chỉnh bản SKKN, đánh máy, in ấn.

5. Kết cấu của một sáng kiến kinh nghiệm

Các phần chính	Ghi chú
<p>1.Đặt vấn đề (Lý do chọn đề tài) 2.Giải quyết vấn đề (Nội dung sáng kiến kinh nghiệm) 2.1 Cơ sở lý luận của vấn đề 2.2 Thực trạng của vấn đề 2.3 Các biện pháp đã tiến hành để giải quyết vấn đề 2.4 Hiệu quả của SKKN 3. Kết luận</p>	<p>Qua trang mới sau mỗi phần chính (1, 2, 3)</p>

Chú ý: - Trước phần lý do chọn đề tài nên có các trang như **mục lục, danh mục các chữ cái viết tắt.**

- Sau phần kết luận nên có **danh mục tài liệu tham khảo.**

Gợi ý về nội dung các phần chính của sáng kiến kinh nghiệm:

+ Đặt vấn đề: (hoặc **Lý do chọn đề tài**)

Phần này tác giả chủ yếu trình bày lý do chọn đề tài. Cụ thể tác giả cần trình bày được các ý chính sau đây:

* Nêu rõ hiện tượng (vấn đề) trong thực tiễn giảng dạy, giáo dục, công tác Đội mà tác giả đã chọn để viết SKKN.

* Ý nghĩa và tác dụng (về mặt lý luận) của hiện tượng (vấn đề) đó trong công tác giảng dạy, giáo dục, công tác Đội.

* Những mâu thuẫn giữa thực trạng (có những bất hợp lý, có những điều cần cải tiến sửa đổi...) với yêu cầu mới đòi hỏi phải được giải quyết.

Từ những ý đó, tác giả khẳng định lý do mình chọn vấn đề để viết SKKN.

+ Giải quyết vấn đề: (hoặc Nội dung sáng kiến kinh nghiệm)

Đây là phần quan trọng, cốt lõi nhất của một SKKN, theo chúng tôi tác giả nên trình bày theo 4 mục chính sau đây:

* **Cơ sở lý luận của vấn đề:** Trong mục này tác giả cần trình bày tóm tắt những lý luận, lý thuyết đã được tổng kết ,bao gồm những khái niệm, những kiến thức cơ bản về vấn đề được chọn để viết SKKN. Đó chính là những cơ sở lý luận có tác dụng **định hướng cho việc nghiên cứu, tìm kiếm những giải pháp, biện pháp** nhằm khắc phục những mâu thuẫn, khó khăn tác giả đã trình bày trong phần đặt vấn đề.

* **Thực trạng của vấn đề:**Tác giả trình bày những thuận lợi, khó khăn mà tác giả đã gặp phải trong vấn đề mà tác giả đã chọn để viết SKKN. Điều quan trọng trong phần này là mô tả,làm nổi bật những khó khăn ,những mâu thuẫn mà tác giả đang tìm cách giải quyết, cải tiến.

* **Các biện pháp đã tiến hành để giải quyết vấn đề :** Trình bày trình tự những biện pháp, các bước cụ thể đã tiến hành để giải quyết vấn đề, trong đó có nhận xét về vai trò, tác dụng, hiệu quả của từng biện pháp hoặc từng bước đó.

* **Hiệu quả của SKKN:** Trong mục này cần trình bày được các ý :

- Đã áp dụng SKKN ở lớp nào, khối nào, cho đối tượng cụ thể nào ?

- Trình bày rõ kết quả cụ thể khi áp dụng SKKN (có đối chiếu so sánh với kết quả khi tiến hành công việc theo cách cũ)

Việc đặt tiêu đề cho các ý chính trên đây cần được cân nhắc, chọn lọc sao cho phù hợp với đề tài đã chọn và diễn đạt được nội dung chủ yếu mà tác giả muốn trình bày trong đề tài.

+ Kết luận :

Cần trình bày được :

- Ý nghĩa của SKKN đối với công việc giảng dạy, giáo dục , trong việc tiến hành các hoạt động Đội hoặc thực hiện các nhiệm vụ của người giáo viên, người phụ trách Đội.

- Những nhận định chung của tác giả về việc áp dụng và khả năng phát triển của SKKN.

- Những bài học kinh nghiệm được rút ra từ quá trình áp dụng SKKN của bản thân

- Những ý kiến đề xuất (với Bộ GD-ĐT, Sở GD-ĐT, Phòng GD-ĐT, Lãnh đạo trường... tùy theo từng đề tài) đề áp dụng SKKN có hiệu quả.

Tóm lại, công việc viết SKKN thực sự là một công việc khoa học, nghiêm túc đòi hỏi người viết phải kiên nhẫn, phải có sự đầu tư trí tuệ , công sức và thời

gian. Đó hoàn toàn không phải là một việc dễ dàng. Hy vọng rằng với một số gợi ý trên đây có thể giúp các bạn đồng nghiệp một số ý tưởng chính trong công việc viết SKKN, góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy và giáo dục của các bạn ở địa phương.

Chúc các bạn thành công.

Phạm Phúc Tuy
phuctuy@yahoo.com